

การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุม
โรคไข้เลือดออก อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

**Participation of Health Volunteers in Dengue Fever Prevention and Control in
Budhamontol District, Nakhorn Prathom Province**

ธนวรรณ คงจ้อย

Thanawan Khongjuy

ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารและการพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

**Master of Public Administration Term Paper in Urban and Rural
Community Development and Administration**

Petchaburi Rajabhat University

2553

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อภาคินิพนธ์ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุม
โรคไข้เลือดออก อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
ผู้เขียน นางธนวรรณ คงจ้อย
สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท

อาจารย์ที่ปรึกษาภาคินิพนธ์หลัก คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์) (รองศาสตราจารย์มยุรี วัดแก้ว)

.....กรรมการ
(ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์สุนันท์ นิลพงษ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้นับภาคินิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เพ็ญบัวขาว) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)
ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

ชื่อภาคินิพนธ์ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผู้เขียน นางชนวรรณ คงจ้อย สาขาวิชา การบริหารและพัฒนา
ประชาคมเมืองและชนบท พ.ศ. 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบระดับความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าเอฟ และใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีความรู้ในด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านอาการของไข้เลือดออก ด้านลักษณะของยุงพาหะ และด้านการกำจัดของยุงพาหะ ตามลำดับ
2. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจในการวางแผน ด้านการประเมินผล และด้านการดำเนินงานตามลำดับ
3. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เมื่อจำแนกตามความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ที่มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ในระดับต่ำ

Term Paper Title : Participation of Health Volunteers in Dengue Fever Prevention and Control in Budhamontol District, Nakhorn Prathom Province **Author :** Mrs. Thanawan Khongjuy **Major :** Urban and Rural Community Development and Administration **Year :** 2010

Abstract

The purposes of this survey research were to : 1) compare level of knowledge to participation in dengue fever prevention and control of community health volunteers in Budhamontol District, Nakhorn Prathom Province and 2) determine relationship between knowledge and level of participation in dengue fever prevention and control of community health volunteers in Budhamontol District, Nakhorn Prathom Province, The samples in this study were 160 community health volunteers randomly from Budhamontol District in Nakhorn Prathom Province. A questionnaire was used for data collection. The data were analyzed statistically to determine percentage, mean, and standard deviation, F-test and Pearson's product moment correlation coefficient were applied for testing the hypotheses.

If was found that :

1. The community health volunteers in Budhamontol District, Nakhorn Prathom Province had a high level of knowledge of dengue fever prevention and control in terms of identifying the symptom, types of mosquito (*Aedes Aegypti*) that spreads the disease, and getting rid of the mosquito.

2. The participation of the community health volunteers in Budhamontol District, Nakhorn Prathom Province, in dengue fever prevention and control as a whole was at a high level in terms of receiving benefits, making decision in planning, program evaluation, and operation relatively.

3. The community health volunteers who had different knowledge of dengue fever prevention and control had different participation in the dengue fever prevention and control significantly at 0.05 level.

4. Knowledge of dengue fever prevention and control of the community health volunteers had negative correlation in a low level with the participation in dengue fever prevention and control programs significantly at 0.05 level.

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์ ประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ รองศาสตราจารย์มยุรี วัคแก้ว ประธานกรรมการสอบภาคนิพนธ์ และรองศาสตราจารย์สุนันท์ นิลพงษ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกรุณาได้ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย และชี้แนะทางที่เป็นประโยชน์ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้เขียน

ขอขอบพระคุณอาสาสมัครประจำหมู่บ้านใน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีในการศึกษาวิจัย

ท้ายที่สุด ความสำเร็จของภาคนิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จลงได้ถ้าปราศจากบิดา มารดา และบุคคลในครอบครัว ที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด หากภาคนิพนธ์ฉบับนี้จะพึงมีประโยชน์ด้วยประการใด ๆ ผู้เขียนขอมอบความดีให้แก่ทุกๆ ท่านที่ได้ช่วยเหลือผู้เขียน แต่หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการศึกษาในโอกาสต่อไป

ธนวรรณ คงจ้อย

มกราคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพประกอบ.....	(10)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ของการวิจัย.....	10
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การมีส่วนร่วม.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้.....	21
การสาธารณสุขมูลฐาน.....	23
ระบบอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน.....	34
สถานีอนามัย.....	39
โรคไขเลือดออก.....	44
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไขเลือดออก.....	49
ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอพุทธมณฑล.....	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
3 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	60

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือในการวิจัย.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4 ผลการวิจัย.....	78
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย.....	101
การอภิปรายผล.....	106
ข้อเสนอแนะ.....	108
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	116
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	121
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	127
ประวัติผู้เขียน.....	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย..... 61
3.2	การวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถามกับตัวแปรความรู้และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก..... 64
4.1	ค่าความถี่และค่าร้อยละ ของคุณลักษณะทางสังคมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน..... 79
4.2	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมและรายด้าน..... 82
4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านอาการของไข้เลือดออก จำแนกรายข้อ..... 83
4.4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านลักษณะของยุงพาหะ จำแนกรายข้อ 84
4.5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการกำจัดของยุงพาหะ จำแนกรายข้อ 86
4.6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำแนกรายข้อ..... 87
4.7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมและรายด้าน..... 89
4.8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการตัดสินใจในการวางแผน จำแนกรายข้อ..... 92

4.9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการดำเนินงาน จำแนกรายชื่อ.....	92
4.10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการรับผลประโยชน์ จำแนกรายชื่อ.....	94
4.11	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการประเมินผล จำแนกรายชื่อ.....	95
4.12	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำแนกตามความรู้ในการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออก โดยรวมและรายด้าน.....	96
4.13	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามความรู้ในการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออก	97
4.14	เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกความรู้ในการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออก ด้านการตัดสินใจในการวางแผน โดยวิธีการของ LSD.....	98
4.15	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมและรายด้าน.....	99

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2.1	ผลกระทบต่อกันระหว่างกิจกรรมอันเป็นองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของฮัฟฮอฟ.....	14